

Zitting 1981–1982

17 213

Vaststelling van titel 7.3 (Schenking) van het nieuwe Burgerlijk Wetboek

Nr. 1

KONINKLIJKE BOODSCHAP

Aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Wij bieden U hiernevens ter overweging aan een ontwerp van Wet tot Vaststelling van titel 7.3 (Schenking) van het nieuwe Burgerlijk Wetboek.

De toelichtende memorie (en bijlagen), die het Wetsontwerp vergezelt, bevat de gronden waarop het rust.

En hiermede bevelen Wij U in Godes heilige bescherming.

's-Gravenhage, 1 december 1981

Beatrix

Nr. 2

ONTWERP VAN WET

Wij Beatrix, bij de gratie Gods Koningin der Nederlanden, Prinses van Oranje-Nassau, enz. enz. enz.

Allen, die deze zullen zien of horen lezen, saluut! doen te weten:

Alzo Wij in overweging genomen hebben dat het wenselijk is om titel 7.3 van het nieuwe Burgerlijk Wetboek inzake de schenking tegelijk met Boek 4 in te voeren;

Zo is het, dat Wij, de Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

ARTIKEL I

Titel 3 van Boek 7 van het nieuwe Burgerlijk Wetboek wordt als volgt vastgesteld:

TITEL 3

Schenking

Artikel 7.3.1. 1. Schenking is de overeenkomst om niet, die er toe strekt dat de ene partij, de schenker, ten koste van eigen vermogen de andere partij, de begiftigde, verrijkt.

2. Het tot een bepaalde persoon gericht schenkingsaanbod geldt als aangenomen, wanneer deze na er van kennis te hebben genomen het niet onverwijld heeft afgewezen.

Artikel 7.3.2. Indien de schenker feiten stelt waaruit volgt dat de schenking door misbruik van omstandigheden is tot stand gekomen, rust bij een beroep op vernietigbaarheid de bewijslast van het tegendeel op de begiftigde, tenzij van de schenking een notariële akte is opgemaakt of deze verdeling van de bewijslast in de gegeven omstandigheden in strijd met de eisen van redelijkheid en billijkheid zou zijn.

Artikel 7.3.3. Voor zover een schenking de strekking heeft dat zij pas na het overlijden van de schenker zal worden uitgevoerd, en zij niet reeds tijdens het leven van de schenker is uitgevoerd, gelden de volgende drie artikelen.

Artikel 7.3.3a. 1. De schenkingsovereenkomst is slechts van kracht indien de schenker ter bevestiging van zijn aanbod een verklaring heeft afgelegd in de vorm waarin een legaat van de prestatie kan worden gemaakt.

2. Hij kan de in het vorige lid geëiste verklaring reeds afleggen voordat het schenkingsaanbod aan de begiftigde is gedaan. Hij kan de verklaring herroepen, zolang het aanbod niet is gedaan en aangenomen; de herroeping geschiedt op de wijze waarop een legaat van de prestatie kan worden herroepen.

3. De verklaring kan slechts door de schenker persoonlijk worden afgelegd en worden herroepen. Hij is daartoe bekwaam in dezelfde gevallen als waarin hij bekwaam is tot het maken van een uiterste wilsbeschikking.

Artikel 7.3.3b. 1. Is de schenking tot stand gekomen en bevestigd, dan wordt zij na het overlijden van de schenker voor de toepassing van het in Boek 4 betreffende inkorting en vermindering van de prestatie bepaalde aangemerkt als een legaat van de prestatie ten laste van zijn gezamenlijke erfgenamen.

2. Inkorting en vermindering geschieden door een verklaring aan de begiftigde. Indien deze de prestatie reeds heeft ontvangen, is hij verplicht tot vergoeding van de waarde van het ingekorte of in mindering komende gedeelte aan de daartoe gerechtigde. Op de bevoegdheid tot inkorting en vermindering is artikel 4.3.3.14 lid 3 van overeenkomstige toepassing.

3. Indien een bevoegdheid tot herroeping van de tot stand gekomen schenkingsovereenkomst is bedongen, kan deze herroeping derhalve bij een tot de begiftigde gerichte verklaring ook bij een uiterste wilsbeschikking van de schenker zonder mededeling aan de begiftigde geschieden.

Artikel 7.3.3c. Overlijdt de schenker na de verklaring, bedoeld in artikel 3a, te hebben afgelegd, maar voordat het schenkingsaanbod gedaan en aangenomen of afgewezen is, dan wordt de verklaring aangemerkt als het maken van een legaat van de prestatie ten laste van zijn gezamenlijke erfgenamen.

Artikel 7.3.4. 1. Een schenking is vernietigbaar, indien zij gedurende een ziekte van de schenker wordt gedaan hetzij aan een beoefenaar van de geneeskunde die hem behandelt, hetzij aan een geestelijk verzorger die hem gedurende de ziekte bijstaat.

2. Ook is een schenking vernietigbaar indien zij gedurende een verblijf van de schenker in een voor de verzorging of verpleging van bejaarden of geestelijk gestoorden bestemde instelling wordt gedaan aan degene die de instelling exploiteert of die daarvan de leiding heeft of daarin werkzaam is.

3. Artikel 4.3.2.8 leden 2 en 3 is van overeenkomstige toepassing.

Artikel 7.3.5. 1. Een aanbod tot schenking dat de aanbieder ten tijde van zijn overlijden nog kon herroepen, komt, in afwijking van artikel 6.5.2.5, door zijn dood te vervallen, tenzij uit een overeenkomst of uit het aanbod zelf het tegendeel voortvloeit.

2. Is het aanbod bij wijze van uitloving voor een bepaalde tijd gedaan, dan komt het door het overlijden van de aanbieder binnen die tijd te vervallen, indien ten tijde van het overlijden een gewichtige reden tot herroeping als bedoeld in artikel 6.5.2.3. lid 1 bestond of het overlijden zelf een zodanige reden oplevert; alsdan is artikel 6.5.2.3. lid 2 van overeenkomstige toepassing.

Artikel 7.3.6. 1. Een aanbod tot schenking dat door de dood van de aanbieder niet vervalt, kan niet worden aanvaard door een partij die op het tijdstip van overlijden van de aanbieder nog niet bestond.

2. Het vorige lid is niet van toepassing:

a. indien de schenker heeft bepaald dat hetgeen hij schenkt aan een afstammeling van zijn vader of moeder, bij het overlijden van die afstammeling of op een eerder tijdstip zal ten deel vallen aan diens alsdan bestaande afstammelingen staaksgewijze;

b. indien de schenker heeft bepaald dat hetgeen hij aan iemand schenkt, bij het overlijden van de begiftigde of op een eerder tijdstip zal ten deel vallen aan een afstammeling van een ouder van de schenker, en tevens dat, indien die afstammeling dat tijdstip niet overleeft, diens alsdan bestaande afstammelingen staaksgewijze in diens plaats zullen treden;

c. indien de schenker heeft bepaald dat hetgeen de begiftigde van het hem geschonkene bij zijn overlijden of op een eerder tijdstip onverteerd zal hebben gelaten, alsdan zal ten deel vallen aan een dan bestaande bloedverwant van de schenker in de erfelijke graad.

Artikel 7.3.8. 1. Bij een aanbod tot schenking dat schriftelijk wordt gedaan, kan worden bepaald dat het geschonkene onder bewind zal staan. Betreft de schenking een registergoed, een algemeenheid van goederen of een aandeel daarin, dan is een notariële akte vereist.

2. Het bewind heeft dezelfde rechtsgevolgen als een bij uiterste wilsbeschikking ingesteld bewind, met dien verstande dat

a. de termijnen bedoeld in de artikelen 4.4.7.2 leden 1–3 en 4.4.7.3 lid 1, aanvagen op het tijdstip waarop de schenking wordt uitgevoerd, en

b. het bewind, voor zover het niet in het belang van een ander dan de begiftigde is ingesteld, ook eindigt wanneer de schenker en de begiftigde een gemeenschappelijk besluit tot opheffing schriftelijk ter kennis van de bewindvoerder brengen.

Artikel 7.3.9. 1. Een schenker is voor gebreken in het recht of voor feitelijke gebreken alleen aansprakelijk, wanneer hij deze niet heeft opgegeven ofschoon zij hem bekend waren, en de begiftigde deze gebreken niet ter gelegenheid van de aflevering van het geschonken goed had kunnen ontdekken.

2. Deze aansprakelijkheid strekt zich, behoudens in het geval van bedrog, niet uit tot schade geleden ten aanzien van het geschonken goed zelf.

Artikel 7.3.10. In de navolgende gevallen is een schenking, ongeacht of zij reeds is uitgevoerd, vernietigbaar:

a. indien de begiftigde in verzuim is met de voldoening van een hem bij de schenking opgelegde verplichting, waarvan noch de schenker noch een derde nakoming kan vorderen;

b. indien de begiftigde opzettelijk een misdrijf jegens de schenker of diens naaste betrekkingen pleegt of daaraan medeplichtig is;

c. indien een begiftigde die wettelijk verplicht is tot onderhoud van de schenker bij te dragen, in verzuim is deze verplichting na te komen.

Artikel 7.3.11. 1. De bevoegdheid om in rechte beroep te doen op de vernietigbaarheid van de schenking op grond van het in het voorgaande artikel bepaalde verjaart door verloop van een jaar, te rekenen van de dag waarop het feit dat grond tot vernietiging oplevert, aan de schenker bekend was.

2. Na het overlijden van de schenker kan vernietiging van de schenking op grond van het in het vorige artikel bepaalde slechts plaatsvinden door een vonnis en, in de gevallen genoemd in artikel 7.3.10 onder b en c, alleen indien het feit dat grond tot vernietiging oplevert, de dood van de schenker heeft veroorzaakt.

Artikel 7.3.12. 1. De bepalingen van deze titel zijn van overeenkomstige toepassing op andere giften dan schenkingen, voor zover de strekking van de betrokken bepalingen in verband met de aard van de handeling zich daartegen niet verzet.

2. Als gift wordt aangemerkt iedere handeling die er toe strekt dat degene die de handeling verricht, een ander ten koste van eigen vermogen verrijkt.

Artikel 7.3.12a. 1. Is de begiftigde in verband met de gift gehouden een tegenprestatie te verrichten, dan is artikel 12 lid 1, behoudens voor zover het artikel 8 betreft, van toepassing, en gelden voorts de volgende twee leden.

2. Indien geen verklaring als bedoeld in artikel 3a lid 1 is afgelegd, is de gift vernietigbaar. De bevoegdheid tot vernietiging vervalt indien de begiftigde tijdig een aanvullende prestatie toezegt, die de handeling haar in artikel 12 lid 2 bedoelde strekking ontnemt. Bovendien kan de rechter op verlangen van een erfgenaam of van de begiftigde, in plaats van de vernietiging uit te spreken, te dien einde de gevolgen van de handeling wijzigen.

3. Is de gift vernietigbaar op grond van artikel 4, dan is artikel 3.2.17c van overeenkomstige toepassing.

4. Op handelingen die ten dele als gift, ten dele als nakoming van een natuurlijke verbintenis zijn te beschouwen, zijn de vorige leden van overeenkomstige toepassing.

Artikel 7.3.12b. 1. Bepaalt een beding dat een goed van een der partijen onder opschortende voorwaarde of onder opschortende tijdsbepaling zonder redelijke tegenprestatie op een ander overgaat of kan overgaan, dan zijn op dat beding de bepalingen omtrent giften van toepassing, met uitzondering van de artikelen 3-3c en 12a leden 2 en 4. Wederkerigheid van het beding geldt niet als tegenprestatie.

2. Voor zover het beding medebrenkt dat het wordt toegepast in geval van overlijden van degene aan wie het goed toebehoort, werkt het slechts indien het in een notariële akte is opgenomen. Voor het in Boek 4 bepaalde betreffende inkorting en vermindering wordt de gift alsdan aangemerkt als een legaat ten laste van de gezamenlijke erfgenamen; artikel 3b lid 2 is van overeenkomstige toepassing.

3. Degene die door het beding wordt bevoordeeld, kan de toepasselijkheid van de bepalingen omtrent giften en van het vorige lid voorkomen door tijdige toezegging van een redelijke tegenprestatie.

Artikel 7.3.12c. 1. De aanwijzing van een begunstigde bij een sommenverzekering wordt aangemerkt als een gift, tenzij zij geschiedt ter nakoming van een verbintenis anders dan een schenking; de artikelen 3-3c, 5-8 en 12a zijn daarop niet van toepassing of overeenkomstige toepassing. Betaling van een premie ten koste van het vermogen van de verzekeringnemer geldt niet als gift.

2. De waarde van een gift door begunstiging bij een sommenverzekering is haar premievrije waarde op de dag voorafgaande aan het einde van het verzekerd risico. Miste de verzekering premievrije waarde, of was deze lager dan de som der premiën die over de laatste vijf jaren ten laste van de verzekeringnemer zijn gekomen, dan is de waarde gelijk aan die som.

3. In afwijking van de leden 1 en 2 geldt een uitkering die door het overlijden van de verzekeringnemer aan diens erfgenamen als zodanig wordt verschuldigd, onverminderd het volgende lid, in haar geheel als een gift.

4. Het bedrag dat de verzekeraar krachtens de wet of een overeenkomst met de verzekeringnemer op de uitkering inhoudt, komt op de waarde der gift in mindering. Voor zover na aanvaarding der begunstiging ten laste van een ander dan de verzekeringnemer premievrije waarde is ontstaan of premiën zijn betaald, komt het bedrag daarvan eveneens in mindering van de waarde der gift.

5. Indien er meer dan een uitkering is, is lid 2 van toepassing voor het deel der premievrije waarde of de som der premiën dat gelijk is aan de verhouding

tussen de uitkering aan de begunstigde en de som der uitkeringen. Indien de uitkering slechts ten dele een gift is, vindt lid 2 voor het daarmee evenredig deel van de premievrije waarde of de som der premiën toepassing.

6. Voor zover de uitkering die door het overlijden van de verzekeringnemer wordt verschuldigd, als een gift geldt, wordt zij voor de toepassing van het in Boek 4 betreffende inkorting en vermindering bepaalde aangemerkt als een legaat ten laste van de gezamenlijke erfgenamen; artikel 3b lid 2 is van overeenkomstige toepassing.

7. Indien de verzekeringnemer in enige gemeenschap van goederen of deelgenootschap is gehuwd, waarin de verzekering is betrokken, geldt voor de toepassing van de vorige leden het volgende:

a. de gift aan een der echtgenoten wordt voor de toepassing van de leden 2 en 3 slechts voor de helft der aldaar bedoelde waarden in aanmerking genomen, voor zover uit huwelijkse voorwaarden niet een andere verdeling voortvloeit;

b. in geval van begunstiging van een ander treedt voor de toepassing van de leden 3 en 6 in de plaats van de verzekeringnemer diens echtgenoot, indien de verzekering op het leven van die echtgenoot is gesloten;

c. de gift die ten gevolge van het overlijden van een der echtgenoten tot uitkering komt, wordt voor het in Boek 4 betreffende inkorting en vermindering bepaalde geacht geheel te zijnen laste te zijn gekomen, behalve in het onder a bedoelde geval;

d. voor het bepaalde in de tweede zin van de leden 1 en 4 wordt met de verzekeringnemer diens echtgenoot gelijkgesteld; hetzelfde geldt voor de toepassing van lid 2, tweede zin, voor zover de echtgenoot niet zelf de begunstigde is.

ARTIKEL II

De inwerkingtreding van deze wet wordt nader bij de wet geregeld.

Lasten en bevelen, dat deze in het Staatsblad zal worden geplaatst, en dat alle ministeriële departementen, autoriteiten, colleges en ambtenaren, wie zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven

De Minister van Justitie,

